

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Datum: 2021-02-25
Dnr: Ju2021/00574

Rädda Barnens yttrande över Utkast till lagrådsremiss -Kompletterande regler för uppehållstillstånd vid gymnasiestudier

Rädda Barnen vill framföra följande synpunkter på regeringens förslag.

Rädda Barnen tillstyrker samtliga av regeringens förslag om ändringar i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå för att underlätta för utlänningar som omfattas av den lagen att beviljas permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning.

Att tiden som en utlänning har på sig för att etablera sig på arbetsmarknaden och kvalificera sig för ett permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning efter att ha fullföljt sin utbildning föreslås förlängas från sex till tolv månader är Rädda Barnen mycket positiva till. Att komma ut på arbetsmarknaden i dagsläget är en stor utmaning för de allra flesta och särskilt för de ungdomar som omfattas av den så kallade gymnasielagen. Rädda Barnen erfar från sin omfattande verksamhet för ungdomar som omfattas av gymnasielagen att många lider av psykisk ohälsa på grund av långvarig osäkerhet och otrygghet. Det är i allmänhet svårt för ungdomar att hitta en långvarig anställning direkt efter avslutade gymnasiestudier. Många unga arbetar på timanställningar och vikariat i början av arbetslivet. I och med Covid-19 har situationen försvårats ytterligare. Vi ser permitteringar, uppsägningar och arbetsbrist inom många branscher där ungdomar traditionellt har en möjlighet att få arbete. Risken är stor att det blir en långvarig situation med ökad arbetslöshet. Detta drabbar ungdomarna oproportionerligt hårt. För dem betyder det inte bara att de riskerar arbetslöshet, utan även att de kommer att utvisas efter många år i Sverige trots att de redan är väl integrerade i samhället.

Vi välkomnar även förslaget om att studiemedel för halvtidsstudier, i kombination med inkomster från anställning eller näringsverksamhet, ska kunna beaktas när man bedömer om försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd är uppfyllt. Detta är särskilt angeläget på grund av rådande pandemi och det svåra arbetsmarknadsläget men även viktigt under normala förhållanden. Ur ett integrations- och arbetsmarknadsperspektiv skulle möjligheten till fortsatta studier på högre nivå vara något positivt för såväl individen som samhället. Ungdomarna skulle inte automatiskt behöva söka sig till lågkvalificerade jobb utan öka sina möjligheter till vidareutbildning och mer högkvalificerade yrken. På sikt torde detta även få positiva effekter på yrkessegregationen och stärka utrikesföddas ställning på arbetsmarknaden.

I utkastet till lagrådsremiss preciseras att det kommer att "krävas att utlänningen kan förväntas bedriva studier och få studiemedel under en längre tid", för att inkomsten från studiemedel ska kunna anses varaktig. Rädda Barnen önskar dock ytterligare förtydliganden kring vilka typer av utbildningar och tidsperioder som kan komma att aktualiseras för att nå upp till kravet på varaktighet. Delvis mot bakgrund av att vi tidigare har noterat att flera ungdomar inte får permanent uppehållstillstånd efter avslutade studier med nuvarande lagstiftning trots att de uppfyller aktuella krav på anställning. Detta har skett exempelvis på grund av att de läst allmänna kurser på folkhögskola, varav enbart vissa är på gymnasienivå. Det är ytterst olyckligt att dessa studier inte godkänns eftersom många folkhögskolor startat upp särskilda program enkom för ungdomar som omfattas av gymnasielagen. Lagstiftningen har inte varit tillräcklig tydlig med vilka studier som omfattas vilket har haft förödande konsekvenser

för en del ungdomar. Dyliga otydligheter är därför viktiga att undvika i största möjliga mån i kommande lagstiftning.

Rädda Barnen tillstyrker slutligen att viss form av subventionerad anställning, en så kallad yrkesintroduktionsanställning, ska kunna ligga till grund för permanent uppehållstillstånd. Vi vill dessutom se ett ännu bredare krav på sysselsättning för samtliga personer som omfattas av 17 § i den tillfälliga lagen. Även högre studier eller olika former av kortare eller längre anställningar inklusive subventionerade anställningsformer bör kunna godkännas. Det skulle tydligare spegla den verklighet unga möter efter avklarade studier, särskilt denna målgrupp och särskilt i tider av Covid-19.

Migrationsverket har i ett tidigare rättsligt ställningstagande (RS/017/2020) uttalat att det inte bör vara aktuellt att bevilja permanent uppehållstillstånd på grund av en anställning som är avsedd att vara under kortare tid än två år från beslutstillfället. Med anledning av detta önskar vi ett förtydligande kring kravet på varaktighet då en yrkesintroduktionsanställning som regel varar i maximalt 12 månader. Även om förlängning av anställningen eller övergång till tillsvidareanställning ofta förekommer kan det uppstå otydligheter kring tolkningen av yrkesintroduktionsanställningens varaktighet. En tydlig och enhetlig reglering kring detta krav är därför önskvärt.

”Jag har inte den tiden, att bli provanställd för att få fast anställning efter några år. Jag måste få jobb ganska direkt efter gymnasiet. Det är väldigt tufft. Både fysiskt och psykiskt. [...]. Samtidigt måste jag ha fullt fokus på skolan”.

Ungdom i Rädda Barnens rapport ”I väntan på livet - om situationen för ungdomar som kommit ensamma till Sverige”

Stockholm den 25 februari 2021

Helena Thybell
Generalsekreterare